

BELGISCHE SENAAAT

 ZITTING 1961-1962.

5 JUNI 1962.

**Ontwerp van wet betreffende de echtscheiding
en de scheiding van tafel en bed.**

VERSLAG
NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
JUSTITIE (1) UITGEBRACHT
DOOR DE HEER **ORBAN**.

DAMES EN HEREN,

Het wetsvoorstel op 5 mei 1959 neergelegd in de Senaat door de hh. Dua, Custers en Lagae, werd na belangrijke aanvullingen, die echter alleen met de rechtspleging zowel inzake echtscheiding als inzake scheiding van tafel en bed, in verband stonden, met algemeenheid van stemmen, goedgekeurd in de Senaatzitting van 20 juli 1960.

In het wetsvoorstel, zoals het door de Kamer na stemming ter zitting van 17 mei 1962 werd aangenomen — met 151 ja-stemmen tegen 3 neen — aan de Senaat opnieuw werd overgemaakt, komen belangrijke wijzigingen voor zowel voor wat de procedure als voor wat de grond betreft.

*
**

De wijzigingen die de procedure betreffen kunnen naar de mening van Uwe Commissie zonder verdere discussie of voorbehoud worden aanvaard.

Zij meent evenwel de aandacht van de Senaat te moeten vestigen op twee belangrijke wijzigingen die ten gronde aan de tekst door de Senaat gestemd, werden gebracht.

(1) De volgende leden hebben aan de beraadslagingen van de Commissie deelgenomen :

De heren Rolin, voorzitter; Camby, De Baeck, Deruelles, de Stexhe, Dua, Hambye, Housiaux, Lagae, Ligot, Lilar, Oblin, Van Bogaert, Vandekerckhove, Mevr. Vandervelde, de heren Van Hemelrijck, Van Hoeylandt, Van Laeys, en Orban, verslaggever.

R. A 5698.*Zie :***Gedr. St. van de Senaat :**

221 (Zitting 1961-1962) : Ontwerp geamendeerd door de Kamer.

SÉNAT DE BELGIQUE

 SESSION DE 1961-1962.

5 JUIN 1962.

**Projet de loi concernant le divorce et
la séparation de corps.**

RAPPORT
FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE (1)
PAR M. **ORBAN**.

MESDAMES, MESSIEURS,

La proposition de loi déposée au Sénat par MM. Dua, Custers et Lagae le 5 mai 1959 y fut adoptée à l'unanimité en séance publique du 20 juillet 1960, non sans avoir subi d'importantes additions qui, toutes, concernaient la procédure tant en matière de divorce que de séparation de corps.

Des modifications appréciables en matière de procédure et quant au fond figurent dans le projet tel qu'il a été voté par la Chambre à la séance du 17 mai 1962 (par 151 voix contre 3) avant d'être retransmis au Sénat.

*
**

Votre Commission estime que les modifications relatives à la procédure peuvent être adoptées sans autre discussion ni réserve.

Cependant, quant au fond, elle croit devoir attirer l'attention du Sénat sur deux modifications importantes qui ont été apportées au texte adopté par le Sénat.

(1) Les membres suivants ont participé aux délibérations de la Commission :

MM. Rolin, président; Camby, De Baeck, Deruelles, de Stexhe, Dua, Hambye, Housiaux, Lagae, Ligot, Lilar, Oblin, Van Bogaert, Vandekerckhove, Mme Vandervelde, MM. Van Hemelrijck, Van Hoeylandt, Van Laeys et Orban, rapporteur.

R. A 5698.*Voir :***Documents du Sénat :**

221 (Session de 1961-1962) : Projet amendé par la Chambre.

De eerste wijziging — gevolg van een amendement door de regering ingediend — betreft het artikel 278 van het Burgerlijk Wetboek. Dit artikel voorziet dat geen echtscheiding door onderlinge toestemming kan uitgesproken worden dan mits machtiging « door de vader en moeder der beide echtgenoten of door hun andere nog levende bloedverwanten in opgaande linie. ». Uitgaande van de beschouwing dat sinds de wet van 11 juli 1953 de toestemming der ouders of grootouders niet meer vereist is voor het huwelijk van kinderen of kleinkinderen die de leeftijd van 25 jaar hebben bereikt, heeft de Regering voorgesteld voor de echtscheiding door onderlinge toestemming, deze machtiging af te schaffen; dit ten einde meer eenvoudigheid te scheppen tussen de voorwaarden van voltrekking en ontbinding van het huwelijk.

Een lid stelde de vraag of deze redenering opweegt tegen de redenen die de wetgever hadden bewogen bij het tot stand komen van artikel 278 Burgerlijk Wetboek en die door Laurent aldus worden samengevat : « Si la loi veut que les deux familles interviennent, c'est pour avoir une garantie qu'il existe une cause sérieuse qui légitime la dissolution du mariage » (Principes de Droit Civil, T. III, n^o, 278).

**

Aan de essentiële bepaling van het voorstel van de hh. Dua, Custers en Lagae, namelijk het toelaten van de scheiding van tafel en bed door onderlinge toestemming, heeft de Kamer niets gewijzigd.

**

Een belangrijke wijziging werd echter aan de tekst van het artikel 15 van de tekst van de Senaat gebracht door artikel 23 van de nieuwe tekst door de Kamer goedgekeurd.

Ten gevolge van een amendement van de heer Vanderpoorten, werd het vroeger door de Commissie van de Kamer met 10 tegen 1 stemmen verworpen amendement van de heer Pierson toch aangenomen. Het schaft de beperking af door artikel 310 Burgerlijk Wetboek voorzien, waardoor de omzetting in echtscheiding van de scheiding van tafel en bed uitgesproken wegens bepaalde oorzaak, niet mogelijk was, wanneer die scheiding van tafel en bed uitgesproken werd wegens overspel.

Thans zal de omzetting mogen worden aangevraagd door ieder der beide echtgenoten — en niet alleen meer door de oorspronkelijke verweerder — welke ook de gronden zijn waarop de rechter zich heeft gesteund om de scheiding uit te spreken.

De verslaggever in de Kamer, de heer Charpentier, heeft zijn instemming met deze wijziging uitgelegd door de overweging dat ingevolge de wijziging aan artikel 298 door de wet van 30 juni 1956, artikel 5, aangebracht, het verbod om te huwen met de medeplichtige aan overspel, reeds werd opgeheven. De vraag blijft echter open of het wenselijk is nog een stap verder te zetten in die richting.

Het blijft ook verstaan dat de toekenning van zulke eis door de rechtbank fakultatief blijft zoals vroeger.

De tekst luidt immers dat de rechter, alle omstandigheden in acht nemend, de echtscheiding kan toestaan.

**

La première modification, faisant suite à un amendement déposé par le Gouvernement, a pour objet l'article 278 du Code civil. Cet article prévoit qu'aucun jugement admettant le divorce par consentement mutuel ne peut être prononcé s'il n'y a eu autorisation donnée « par les père et mère de chacun des époux ou par leurs autres ascendants vivants ».

Considérant que, depuis la loi du 14 juillet 1953, le consentement des parents ou des grands-parents au mariage de leurs enfants ou petits-enfants âgés de 25 ans accomplis n'est plus requis, le Gouvernement a proposé que le divorce par consentement mutuel ne soit plus soumis à cette formalité, afin de rendre uniformes les conditions requises pour pouvoir contracter mariage et pour pouvoir le dissoudre.

Un membre a posé la question de savoir si ce raisonnement garde sa valeur en présence des motifs qui sont à la base de la rédaction de l'article 278 du Code civil et que Laurent résume ainsi : « Si la loi veut que les deux familles interviennent, c'est pour avoir une garantie qu'il existe une cause sérieuse qui légitime la dissolution du mariage » (Principes de Droit civil, T. III, N° 278).

**

La Chambre n'a en rien modifié la disposition essentielle de la proposition de MM. Dua, Custers et Lagae, à savoir celle qui permet la séparation de corps par consentement mutuel.

**

Toutefois, l'article 23 de la nouvelle rédaction adoptée par la Chambre a apporté une modification importante à l'article 15 de la proposition du Sénat.

Un amendement de M. Vanderpoorten a eu pour effet que l'amendement de M. Pierson, primitivement rejeté par la Commission de la Chambre par 10 voix contre 1, a finalement été adopté. Cet amendement supprime la restriction prévue par l'article 310 du Code civil, en vertu de laquelle la conversion de la séparation de corps en divorce pour cause déterminée n'est pas possible, lorsque la séparation de corps a été prononcée pour cause d'adultère.

A l'avenir, chacun des deux époux aura la faculté de demander la conversion — et non plus seulement celui qui était originairement défendeur — quelles que soient les causes ayant fondé la prononciation de la séparation de corps par le juge.

Le rapporteur à la Chambre, M. Charpentier, a expliqué son adhésion à ce changement en faisant remarquer que l'article 5 de la loi du 30 juin 1956 modifiant l'article 298 avait déjà aboli l'interdiction faite à l'époux coupable d'adultère, d'épouser son complice. On peut se demander néanmoins s'il faut encore aller plus loin dans cette voie.

Il est bien entendu que le tribunal est libre de faire droit à pareille demande, comme par le passé.

Le texte précise en effet que le juge pourra admettre le divorce, compte tenu de toutes les circonstances.

**

Wanneer de scheiding van tafel en bed werd uitgesproken ten gevolge van wederzijdse toestemming kunnen de echtgenoten, zoals voorzien in de tekst reeds aangenomen door de Senaat, door gezamenlijke aanvraag, de omzetting verkrijgen zonder nog aan de voorwaarde voorgeschreven door artikel 277 — toestemming der ascendenten — te moeten voldoen.

Een der commissarissen heeft doen opmerken dat vermits artikel 305 van het Burgerlijk Wetboek niet toepasselijk is in geval van scheiding van tafel en bed door onderlinge toestemming en evenwel van toepassing zal zijn wanneer de echtgenoten ingevolge het nieuw artikel 310bis (artikel 24 van het ontwerp) de echtscheiding vragen, het gevaar bestaat dat de echtgenoten zich inmiddels onvermogens zullen maken en dat de belangen der kinderen hierdoor in het gedrang komen.

Dit gevaar is niet denkbeeldig en het heeft de aandacht gaande gemaakt van Uwe Commissie. Deze was nochtans van mening dat indien bij ervaring zulks noodzakelijk of geraadzaam wordt geacht, de wetgever door een nieuw initiatief hieraan zal kunnen verhelpen.

Hetzelfde lid heeft de vraag gesteld of de nieuwe wetgeving zal toepasselijk zijn op de voor het gerecht hangende zaken. Uw Commissie was eensgezind om deze vraag bevestigend te beantwoorden, zodat vanaf de datum van haar in voege treden deze wet in deze zaken zal moeten nageleefd worden, welke ook de stand weze van de procedure.

••

Bij afzonderlijke stemming over artikel 23 van het ontwerp (nieuw artikel 310 van het Burgerlijk Wetboek), werd dit artikel aangenomen met 13 stemmen bij 2 onthoudingen.

Het ontwerp zelf werd daarna aangenomen met 10 stemmen tegen 3 bij 1 onthouding.

Het verslag werd met algemeenheid van stemmen goedgekeurd.

De Verslaggever.
P. ORBAN.

De Voorzitter.
H. ROLIN.

Lorsque la séparation de corps par consentement mutuel a été prononcée, les époux pourront, conformément au texte déjà adopté par le Sénat, obtenir la conversion en divorce sans être encore tenus par le prescrit de l'article 277 (consentement des ascendants) en présentant ensemble leur requête.

Un commissaire a fait remarquer que, puisque l'article 305 du Code civil n'est pas applicable à la séparation de corps par consentement mutuel, sauf dans l'hypothèse où les époux demanderaient le divorce conformément au nouvel article 310bis (article 24 du projet), on risque de voir dans l'intervalle les époux se rendre insolvables et les intérêts des enfants se trouver ainsi menacés.

Ce danger, qui n'est pas imaginaire, a retenu l'attention de la Commission. Elle a estimé néanmoins que, si l'expérience rend nécessaire ou souhaitable une nouvelle initiative du législateur, celui-ci pourra y remédier ultérieurement.

Le même membre a demandé si la nouvelle législation sera applicable aux demandes actuellement pendantes. Votre Commission unanime a donné à cette question une réponse affirmative, de sorte que, pour ces litiges, la présente loi devra être respectée en tout état de cause dès la date de son entrée en vigueur.

••

Par vote séparé l'article 23 du projet (nouvel article 310 du Code civil) a été adopté par 13 voix et 2 abstentions.

L'ensemble du projet a été adopté ensuite par 10 voix contre 3 et 1 abstention.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur.
P. ORBAN.

Le Président.
H. ROLIN.